

EU-utvidgningen: Konsekvenser för företagslokalisering, arbetsmarknad och näringsutveckling

Karolina Ekholm
Handelshögskolan i Stockholm

Genom EU-utvidgningen får de nya medlemmarna...

- “Fri” import och export av varor och tjänster
 - vissa undantag
 - hade redan frihandelsavtal med EU-länderna
 - betydande marknadssegmentering i EU
- “Fri” rörlighet för arbetskraft
 - övergångsregler i de flesta länder
- Möjlighet att påverka beslut inom EU

Detta kan förväntas påverka...

- lokaliseringen av företag och branscher
 - högre investeringar i nya medlemsländerna eftersom medlemskap medför...
 - minskad risk
 - förväntningar om högre tillväxt
 - säkrad tillgång till stora konsumentmarknader i Västeuropa
 - länderna attraktiva som "exportplattformar" för företag som säljer i Europa
- sysselsättning och löner
 - genom förändrade lokaliseringsmönster för företagen
 - genom migration

Flyttar industrin till Östeuropa?

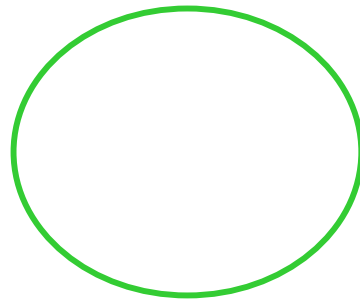
- Geografisk närhet viktig för handel och investeringar
- Betydligt lägre lönekostnader i nya medlemsländer
- Dessutom god tillgång till högutbildad arbetskraft
 - oklart hur högt värde marknaden sätter på dessa utbildningar
- Hittills tycks västeuropeiska företag i första hand investerat i verksamhet som inte kräver högt kvalificerad arbetskraft

Flyttar industrin till Östeuropa? (forts.)

- Alternativet till att bedriva denna verksamhet inte nödvändigtvis produktion i norra EU
 - tecken på omlokalisering från Sydeuropa till Östeuropa inom svenska multinationella företag
 - Tecken på ökad löne- och "subventions"-konkurrens i vissa sektorer
 - knappast en konsekvens av EU-utvidgningen, utan snarare av en mer allmän "globalisering"
- ⇒ knappast "giant sucking sound", men kanske "small hiccup"

Den dystra bilden för arbetstagare i gamla medlemsländerna...

Västeuropa

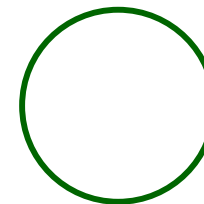

kapital

arbete

Östeuropa

Skäl till varför bilden inte behöver vara så dyster...

- Lägre produktionskostnader $\Rightarrow$ lägre priser
- Investeringar i Östeuropa kan förväntas förbättra västeuropeiska företags konkurrenskraft
 - Gynnar framför allt högutbildad arbetskraft
- Empiriska studier finner små effekter på löner av både migration och direktinvesteringar
 - Kvantitativt små effekter på reallöner av ökat arbetsutbud
 - Direktinvesteringar tycks ha haft liten effekt på den relativa efterfrågan på lågutbildad arbetskraft
- Arbetskraftsinvandring ger vanligtvis nettobidrag till finansieringen av offentlig sektor
- Den kan dessutom förväntas bli relativt begränsad i de flesta delarna av de gamla medlemsländerna
 - geografi spelar stor roll
 - kollektivavtal hämmar arbetskraftsinvandring

Kollektivavtal och arbetskraftsinvandring

- Invandrad arbetskraft har svårt att bjuda under inhemsk arbetskraft $\Rightarrow$ låg sannolikhet att få arbete
- Arbetskraftsinvandringen kan förväntas variera med konjunkturen $\Rightarrow$ verkar konjunkturstabiliserande
- Arbetskraftsinvandringen kan förväntas bli större i sektorer som inte täcks av kollektivavtal
 - Sektorer där individer kan arbeta som egenföretagare
 - byggnadssektorn
 - sektorn för hushållsnära tjänster
 - Sektorer där individer kan arbeta som anställda i utländska företag
 - transportsektorn

Slutsats

- Samhällsekonomiska vinster för gamla och nya medlemmar
 - Små vinster för gamla medlemmar
 - Stora vinster för nya medlemmar
- Eventuellt negativa fördelningseffekter i gamla medlemmar
 - Hög- kontra lågutbildad arbetskraft
 - Regionala skillnader